GAZETA KRAKOWSKA

Nro 18.

z KRAKOWA DNIA 5 MARCA 1821 ROKU we SRODE.

Z Warszawy d. 24 Lutego.

Powszechność sądzi o ludziach z użyteczności ich życia, a zbieraiąc owoce ich pracy, w miarę korzyści, pamięć o nych z wdzięcznością następcom przesyła i godne przykłady za wzór innym zystawia.

Maią do wdzięczności publiczney prawo Mężowie, którzy założywszy sobie cel szlachetny służyć oyczyznie i ludzkości, w ciągu swoiego wieku, wykonywaiąc troskliwie to do czego im przekonanie przewodniczyło, chlubnego dopełnili zawodu. Takim był Mężem ś. p. Michał Odrowąż Strasz, Senator Kasztelan Królestwa Polskiego, Orderu S. Stanisława I. Klassy Kawaler, zmarły w dniu 3 Lutego r. b.

Mąż ten od 22 roku wieku swego Rejentostwo Radomskie miał sobie poruczone, a przechodząc koleyno do innych posług kraiowych był Łowczym, poźniey Miecznikiem Opoczyńskim. — Zyskał już w ówczas choć ieszcze w młodym wieku szacunek i zaufanie obywatelskie; bo chętnie przedsiębrał i gorliwie wykonywał to wszystko, co Mu miłość oyczyzny i dobro współziomków wskazywało. Po nieszczęśliwey konfederacyi Barskiey i pierwszym rozbiorze kraiu Polskiego; Ziemia Sandomierska zniszczona przez pobyt woyska Austryiackiego, wzywa Strasza i wysyła Go do Wiednia dla przełożenia swego stanu Cesarzowi Niemieckiemu. — Dopełnia tego ile mogło bydź naylepiey ś. p. Strasz i z powrotem swym uciśnionym ulgę przynosi. Po tak ścisłem dopełnieniu powierzonego sobie poselstwa został Deputatem na Trybunały Piotrkowski i Lubelski, daley Podsędkiem trzech Powiatów, potem na Seym czteroletni, w owym tak ważnym czasie, z Województwa Sandomierskiego Posłem obrany został. — Gorliwy patryota, Polak wzoru naddziadów po zgonie swoim w upominku życzeń dla oyczyzny, przykład już tylko potomności zostawia, z iakim to charakterem dopełniać potrzeba powinności względem Króla i narodu. Na tymże Seymie był oraz Sędzią Seymowym. — Po rozbiorze Polski w zaciszu domowem oczekiwał cierpliwie odrodzenia się swoiey oyczyzny. — Wtenczas Jego posługi prywatne skracały smutne chwilę dla Polaka. — Jleż się razy poświęcił na poiednanie sąsiadów, rozgraniczenie znacznych włości i go-

dzenie familii? Jleż poniosł trudów dla przyjaźni i opieki? — Oyciec naylepszy wspólnie z szanowną z Rogalińskich małżonką wychował trzy córy na dobre obywatelki, żony szanowne i troskliwe dla swych wnuków matki.

W roku 1809 przy odradzaiącey się oyczyznie naszey, zebrał starzec swe siły i w Wydziale Administracyynym użyty był do początkowego urządzenia dóbr narodowych.

W r. 1810 przyiął Prezesostwo Trybunału Radomskiego. Wy Obywatele Woiewództwa Sandomirskiego naylepiey osądzicie sumienność tego Męża, z iaką On xięgi praw sobie podane przeglądał.

Nakoniec Nayłaskawszy Cesarz i Król nasz umieiąc cenić zasługi i cnoty w dwóynasób wynagrodził Strasza, zdobiąc go orderem S. Stanisława I. Klassy i mianuiąc Senatorem Kasztelanem. Na tem poważnem krześle, chlubnie z żalem powszechnym, w późney starości, bo w 85 roku nieskażone zakończył życie. Swiatło i czyste przekonanie wszędzie Mu towarzyszyły. Uprzeymość bez wyniosłości na tey wysokiey posadzie miłem wspomnieniem późne lata dosięgać będzie. — Smutny obraz bliskiego zgonu tyle współczesnych ludzi przerażaiący, tego Męża do cnoty i sumienności nawykłego bynaymniey niezatrwożył; w obliczu kochaiących go sąsiadów i na łonie familii; błogosławiąc im swą drżącą dłonią, spuszczał spokoynie powieki śmiertelną obciążone pomroką. — Imie Boga i S. modlitwy w ostatnich cierpieniach zbliżaiących zgon iego stały się ulgą w boleści, a cierpliwość w wytrwaniu onych dowodziła przytomnym ugruntowania w świętey Religii i szanowania woli Naywyższego. Bliskim już będąc ostatniey chwili przytłumionym głosem i współ martwemi ustami wypytywał się otaczaiących go służących, czyli iakiey krzywdy od niego nie doznali. — Postępek ten godny naśladowania, rozczulił wszystkich przytomnych obywateli i dworzan, a łzy skrapiaiące mimowolnie ich policzki, świadczyły wymownie o cnocie konaiącego i szacunku, na który u wszystkich umiał sobie zasłużyć.

Już więc familiia bez oyca; czuła i przywiązana małżonka, lat 48 z nim przykładnie przeżywszy, bez męża; dwanaście pozostałych wnuków bez kochanego dziada i troskliwego opiekuna; ubodzy bez pomocy i zasiłków pozostali, a Obywatele bezstronnego sędzię i przyiaciela stracili.

Smutny odgłos zgonu tak szanownego Męża zgromadził licznie obywateli z Powiatów Opoczyńskiego, Radomskiego, Piotrkowskiego i Kieleckiego. — Dnia 7 Lutego r. b. odbył się obrząd pogrzebowy. — Licznie zebrane duchowieństwo z 1000 przeszło zgromadzonych; obywatele na ramionach zwłoki niosący do wsi Wielkiey Woli o milę od Troianowic wsi iego dziedziczney odległey; wielka liczba starozakonnych, staraiących się wyprzedzać innych w tey posłudze; nakoniec żałobny głos wymownego W. Tomasza Wolskiego Obywatela przyiaźnią, bliskiem przez lat kilkadziesiąt sąsiedztwem z ś. p. Straszem połączonego; uczciły tak szanowne zwłoki, i dały świadectwo o zasługach tego Męża. Poczem według własney iego woli ciało na cmentarzu Kościoła OO. Bernardynów w Wielkiey Woli pogrzebiono.

Szanowny cieniu! postąpienie moie

niech będzie dowodem przywiązania i szacunku, które we mnie twoie cnoty wrażały! Nie prześlę twoiego imienia i obrazu twych cnot na głazie potomności: Twoie czyny dłuższą im trwałość zapewniaią, a nasiona, które przykładem twoim rzuciłeś w serca współziomków rozwiiaiąc się, wydaiąc owoce i na nowo odradzaiąc, będą trwałym twey osoby i czynów pomnikiem. Wdzięczność, szacunek i przyiaźń wznosić Cię będą nad poziom grobowy, który twoia skromność nad inne przełożyła. — A bryła ziemi pokrywaiąca twe szanowne zwłoki, nigdy świetnieyszego dla siebie nie mogła mieć zaszczytu i przeznaczenia.

Obywatel Woiewództwa Sandomierskiego.

Z Petersburga d. 24 Stycznia d. K.

(Z Kuryiera Litewskiego.)

Cesarz Jegomość, na przełozenie Głównego Opiekuna Towarzystwa Człekolubnego, Rzeczywistego Radcy Taynego, Xiążęcia Galicyna, o otwarciu pod wiedzą tegoż Towarzystwa w tuteyszey stolicy Domu Opatrzenia Ubogich, Nayłaskawiey raczył darować do Kaplicy tego domu Ewanielilie ołtarzowe i wszystkie do sprawowania Nayświętszych Taiemnic potrzebne naczynia święte i należące do tego apparaty.

W Listopadzie i Grudniu r. z., od osoby, imie swe ukrywaiącey, przysłane zostały na rzecz domu wychowania ubogich dzieci, pod opieką Cesarskiego Towarzystwa Człekolubnego, 710 xiążek w ięzyku Rossyyskim. Ofiara ta, z powinną dla osoby ią czyniącey wdzięcznością, przyiętą została.

Wysoce Przenaywielebnieyszy, Serafim, Metropolita Nowogrodzki i Petersburgski, w Grudniu r. z. do Kaplicy domu opatrzenia ubogich pod opieką Cesarskiego Towarzystwa Człekolubnego, ofiarował różne ubiory i sprzęty, do obrzędow kościelnych potrzebne.

Ze Lwowa d. 23 Lutego.

Nayiaśnieyszy Pan naywyższą uchwałą z dnia 4 Października i stósownie do przepisów Patentu z dnia 8 Grudnia 1820, raczył Kawalerowi Janowi d'Aldini z Medyolanu, nadać przywiley 5letny na wynalazek rznięcia marmuru i innych twardych kamieni nowym sposobem: siłą ludzką i wodą, przyczem nastręczaią się następuiące korzyści: 1) że robotnik, stoiąc tak, iż bez dotykania się piły takowę porusza, przy natężaniu siebie wypoczywać może, albowiem pociągnąwszy piłę raz, iednym kierunkiem, drugim odwrótnym, piła przez wagę pociągniona zostaie; 2) że natężenie siły, iuż przez samo windowanie liny u końca dźwigni przymocowaney od skrzyneczki z kołkami, iest mnieysze; 3) że robotniki od dolegliwości w piersiach, na które osoby robotę taką zaymuiący się są wystawieni i przeto życie swoie skracaią, staią się wolni; 4) iż siła wody za pomocą ruchomego wiadra w końcu dźwigni opatrzoney wagą, przymocowanego, siłę ludzką zastępuie; 5) że tam, gdzie brak wody, to samo zdziałanem bydź może za pomocą skrzyni napełnioney wodą i klapą opatrzoney, tak, że klapa natychmiast się zamyka skoro wiadro napełnione wodą i znowu się otwiera, skoro waga powinność swoię odbyła; nakoniec 6) przez połączenie dwóch dźwi-

gni; potrzeba wody zmnieysza się, albowiem przez użycie nowo wynalezionego sposobu, pewna ilość wody dwa razy silniey działać będzie, od siły temu opieraiącey się i tym sposobem działanie wagi zmnieyszone zostanie.

Z Paryża d. 16 Lutego.

Poseł nasz w Madrycie Margr: Talaru doniósł Ministrowi Chateaubriand, iż Król Hiszpański wyrokiem swoim dozwolił wszystkim narodom prowadzić handel z swoiemi osadami.

O spisku na Martynice dowiaduiemy się ieszcze przez Bordeaux, że Mulaci mieli okropny zamysł w nocy Bożego Narodzenia zapalić St. Pierre na 4 rogach, wszystkich białych ludzi, którzyby się rewolucyi sprzeciwiali, wyrznąć i nową konstytucyią wykrzyknąć, podług którey, tak iak na St. Domingo, sami kolorowi ludzie wyspą rządzić mieli. Szczęściem atoli uwięziono 15 będących na czele spisku Mulatow, którzy naywięcey zaufania u białych posiadali. Sprawiedliwość dochodzi teraz poczęcia tego spisku.

Jenerał Guilleminot czyni przygotowania do wyiazdu do Stambułu. Bierze z sobą 18to letniego syna swoiego; ale pobyt tam iego nie będzie zapewne długi, ponieważ żonę w Paryżu zostawia.

Sześć szwadronów jazdy Francuzkiey udaie się do Hiszpanii, z których dwa przeznaczone do Kadyxu, 2 do Madrytu, 1 do Burgos i 1 do Barcelony.

Jenerał Morillo przybył d. 10 b. m. do Tours, gdzie zamyśla czas iaki bawić.

Konsulowie nasi w Barcelonie i Walencyi, Vicechr: Gasville i P. Brochant d'Autilly, powrócili na mieysca swoie, z których oddalili się dla woyny.

Podług dziennika Gwiazda, Dziennik *Restaurador* w Madrycie zakazan został za umieszczenie artykułu z Dziennika Tuluzy: że w Hiszpanii znayduie się stronnictwo, które chce Króla z tronu złożyć, a wykrzyknąć Królem Infanta Karola, i t. d.

Kazimierz Delavigne iest teraz nayulubieńszym poetą Francuzkim. Zapowiedziane w tey chwili zostało nowe wydanie iego Elegiy i innych wierszow, których exemplarz pięknego wydania kosztować będzie 50 Fr. Elegiie iego zostały w Londynie na ięzyk Angielski przełożone.

Monitor ogłosił przez dzienniki tuteysze udzieloną (i w przeszłey gazecie Krak: pod artykułem z Paryża umieszczoną) wiadomość o popełnionym przez 22 zboyców w Corbeil zaboystwie, za zupełnie zmyśloną.

W Rzymie zakładany iest drugi Uniwersytet. Jeneral Jezuitów odebrał zlecenie, aby z zakonu swoiego dobrał do niey naylepszych nauczycielów. Mowią, iż znany Francuzki astronom i sławny matematyk z Padwy będą w nim umieszczonemi.

Od granic Francuzkich d. 12 Lutego.

Baron Eroles bawi ciągle w Sarria, i słychać, iż po rozpuszczeniu swego woyska uda się do Madrytu. Administracyyne władze Katalonii znayduią się za Barceloną w Gracia.

Xże Anglona z rodziną swoią do 20 wynoszącą, równie iak Hr. Mataflorida (lecz nie prezes Urgelskiey Rejencyi) są z Hiszpanii wygnanemi i przybyli

do Baiony, zkąd d. 16 b. m. do Włoch wyiechali.

Drugi Jenerał dowodzący w Katalonii oznaymić kazał d. 30 Stycznia w Barcelonie, aby wszyscy znayduiący się ieszcze w tem mieście woyskowi, którzy iako ieńcy woienni otrzymali paszporty do wyiazdu zagranicę, w 48 godzinach opuścili to miasto.

Należące do zakonów i przez rząd konstytucyyny sprzedane własności w Barcelonie, zostały im zwrócone. Wielu ich posiadaczów protestowali się przeciw temu środkowi.

Trzynaście świeckich przychylnych konstytucyi Xięży, przybyli z rożnych mieysc Katalonii, dobrowolnie opuściwszy swoie siedliska, do Tuluzy.

Z Madrytu d. 9 Lutego.

Król nie do Aranjuez, ale do Eskurial wyiedzie; karabinierowie gwardyi i korpus iazdy towarzyszyć J. K. Mci będą.

Pytanie względem uznania sprzedaży dobr narodowych iest teraz celem rozmowy. Publiczne mniemanie iest za uznaniem, ponieważ uchylenie ich zakupu nieprzezwyciężone pociąga za sobą trudności. Mówią nawet, iż zagraniczne towarzystwo zakupić chce przez swoich aientów od właścicieli dóbr narodowych prawa ich nabycia. Pewnością iednak iest, że narodowemu bankowi S. Karola proponowano odkupienie nabytych przezeń podczas konstytucyynego rządu dóbr; lecz ieszcze na to nie odpowiedział.

Podczas obiężenia Kadyxu dał się słyszeć w szeregach uszykowanego do obrony Marcial pułku głos: „niech żyie Król udzielny!" Jenerał Buriel rozkazał natychmiast 7 żołnierzów rozstrzelać i cały pułk przez Madryckich ochotników rozbroić. D. 23 Stycznia przybył do Kadyxu rozkaz Królewski nakazuiący uwięzić tego jenerała i byłego szefa Escario, tudzież kilkunasto innych officerów.

Rozchodzi się tu wieść, lecz może tylko przez niechętnych rozsiana, że zbroyna kupa konstytucyionistów w Manzanares postawiła na powrót kamień konstytucyyny, i że przeciw niey poszedł z Ciudad-Real oddział woyska Królewskiego. Może ta wieść tak iest wymyśloną, jak wiadomość o powstaniu w Estramadurze, na którego czele znaydować się miał Jenerał Zayas. Przynaymniey od zaprzestania wychodzenia Dziennika *Restaurador* zostaiemy bez wiadomości co się po prowincyiach dzieie.

Mówią tu znowu o zmianie Ministrów i Hr. d'Espagne przeznaczaią na pierwszego Ministra. Mówią niemniey, iż wyrok przebaczenia będzie w krótce ogłoszony, i o zwołaniu dawnych Stanów. Narodowa ta Reprezentacya ma tylko prawo uchwalić pieniężne zasiłki dla rządu i prosić Krola o tę lub ową ustawę, ponieważ Król iest właściwym prawodawcą. Oprócz wyższey szlachty i wyższego duchowieństwa, niektóre tylko miasta wysełaią do wzmiankowanych Stanow swoich deputowanych.

Gdy słyszemy o łagodney zimie w Rossyi, mamy w piękney naszey oyczyznie dotkliwe mrozy. Z Walencyi piszą, iż pod gorącą tamteyszą strefą nadzwyczayne panuie zimno.

Przez Alikante nadeszło tu doniesienie, że przybyły tam dnia 19 Stycznia

Szwedzki okręt Narpolen pod Kapitanem Ecklen, który przed 4 dniami odpłynął z Algieru, przywiózł wiadomość: że Dei tamteyszy wydał d. 10 Stycznia Hiszpanii woynę, i że Konsul Hiszpański opuścił tamteysze miasto, i że eskadra z 3 fregat i 1 dney brygantyny złożona wyszła na morze, a 2 inne fregaty były w gotowości do odpłynienia.

Z Londynu d. 13 Lutego.

Ustawy Angielskie zabraniaią tak fabrykantom, iako i mechanikom wynoszenia się z kraiu, tudzież wywozu sztucznych mechanicznych narzędzi i machin ułatwiaiących ręczne roboty. A że mimo tego oboie następuie, przeto wniósł wczoray w niższey izbie P. Humme: ażeby cofnąć zakaz wynoszenia się z kraiu i wywożenia machin, albo przynaymniey do potrzeby teraźnieyszych czasów zmienić, tudzież ustanowić niejako połubowy sąd, któryby roztr ygał sprawy między czeladzią i maistrami, i nawzaiem, względem tygodniowey płacy. Żądał wyznaczenia kommissyi, któraby z przybraniem doświadczonych ludzi, rozważyła wzmiankowane ustawy i rozporządzenia do zastosowania ich do teraźnieyszego stanu narodu i potrzeb czasu proiekt podała. Wniosek iego przyjęty został i wyznaczono z 21 członków złożoną kommissyią. Reszta obrad obu izb Parlamentu zeszła na sporach względem stanu Irlandyi.

Do tegoroczniey morskiey służby potrzeba wraz 9000 morskich żołnierzy 29,000 maytków, to iest około 4000 więcey niż w roku zeszłym.

Mowa od tronu i oświadczenia Ministrów Liwerpool i Canning ożywiły nadzieie wszystkich przyiacioł pokoiu. Znayduią w nich utwierdzoną Pitta zasadę, że naypierwszym interessem Anglii iest handel. Do tey zasady stosuie się polityka Anglii, i bardzo się ten myli, ktoby myślał, iż rewolucyyne nauki więcey maią przystępu do gabinetu Londyńskiego, niżeli do gabinetów stałego lądu. Głupcy rachowali na pomoc Ministeryium Angielskiego w knowanych rewolucyiach, i błąd ten posłużył do wybuchnienia rewolucyy w Piemoncie, Neapolu i Hiszpanii. Nie zna ten gabinetu naszego, kto sądzi, iż miesza się do namiętności, które lądem poruszaią. Angliia postępuie swoim sposobem, ale zgadza się z innemi Mocarstwami co do utrzymania pokoiu i monarchicznych zasad. Nastąpić mogą spory z innemi Mocarstwami o poiedyncze interessa, ale te nie zrządzą woyny.

Deputacyiom obu izb Parlamentu odpowiedział J. K. M. przy złożeniu adressu między innemi: że nic mu nie iest przyiemnieyszem, iak gdy uczucia Parlamentu zgadzaią się z iego uczuciami, i że niczego bardziey nie pragnie iak utrzymania wielkości imienia W. Brytanii przykładania się do szczęścia i dobra ludu swoiego.

J. K. M. wyzdrowiał zupełnie i udał się onegday do Windsor.

Królewski jeneralny Prokurator i jeneralny Instygator pracowali onegday przez cały dzień w Wydziale osad z Hr. Bathurst.

Gazeta Goniec wyraża, iż rządy Malty i wysp Jońskich, które pod zmarłym P. Maitland połączone były, będą na przyszłość podzielone. Pierwszy otrzyma Margr. Hasting z płacą roczną 6000 Fs. a drugi P. Adams z płacą 4000

Fs. Dowodztwo nad siłą morską na środziemnem morzu nie będzie także do gubernatorstwa Malty przywiązane.

Onegday w wieczór Posłaniec stanu P. Williams udał się z pismami do Korfu.

Ogólna obligacyia na pożyczkę Mexykańską została z zwykłemi formalnościami w banku Londyńskim złożona.

Wyrobnicy w hrabstwie Suffolk zaczenaią znowu dzierżawcom gruchotać machiny do rolniczego gospodarstwa, i w kilku mieyscach wiele już młockarń potłukli.

Naukowy w Londynie związek do rozszerzenia szczepienia krowiey ospy miał d. 12 b. m. roczne posiedzenie. Doktor Walker zdał sprawę o czynionych przez związek w roku zeszłym staraniach, z którego okazuie się: że w roku zeszłym umarło w Londynie na ospę naturalną 774 osob. Liczba zaszczepionych ręką Walkera w tymże roku dzieci wynosiła 3256, a liczba w Londynie i okolicach 18,178 przez ustanowionych zaś w prowincyiach przez rząd lekarzów 21,654. Od zaprowadzonego szczepienia sam Walker zaszczepił 52,000 dzieciom ospę, a od założenia związku rozesłał 98,000 porcyy materyi; inni lekarze w Londynie zaszczepili ogółem 185,000 rzeczoną ospę; prowincyonalni lekarze 484,000, &c. W pieniężnych składkach nadeszło w r. z. do związku 867 Fs. a od założenia związku ogółem 11,800 Fs. Zdaiący sprawę wyraził na końcu, że zostaiący w Rossyyskiey służbie Doktor Huhn złożył tamteyszemu Ministrowi spraw wewnętrznych, Hr. Koczubey, następuiący rapport: „Skoro przez rządowy nakaz i mocną kontrolę upowszechnione szczepienie krowiey ospy naturalna zupełnie wykorzenioną zostanie, tedy Cesarz wystawić będzie mógł o 500,000 woyska więcey w pole. Z ogólney ludności Rossyi iest piętnasta część dzieci, to iest 2 mill. 200,000 zdatnych do szczepienia, a z tey liczby, ieżeli nie będą mieć zaszczepioney ospy, umrzeć może piąta część, a zatem traci kray co rok 400,400 dzieci na ospę naturalną, ktore przez zaszczepienie krowiey byłyby żyły.„

Przez okręt Cyrene, który d. 7 Lutego zawinął do Spithead nadeszły wiadomości do d. 14 Grudnia od brzegów Afryki. Tameczne osady znayduią się w naylepszym stanie zdrowia. P. M'Carthy odpłynął d. 27 Października z Siera Leona, ale dla ustania wiatru i wielkiego wezbrania rzek dopiero w Grudniu mógł do przylądka Coast przybydź, gdzie zatrudnił się woyną przeciw Ashantom, poczynił potrzebne urządzenia i uporządkował zakład. Od wszystkich Europeyczyków był tam bardzo poważany i więcey przyłożył się do ulepszenia stanu przylądka Coast, niżeli od 50 lat iak ten przylądek do Króla należy, uczyniono. Za iego przybyciem Ashantowie przelękli się o los swey stolicy (Comssir.)

Bolivar, Jenerał i Prezydent Rzptey Kolumbiyskiey, pisał do P. Parisch-Robertson, który d. 7 Lutego przybył do Londynu, list następuiący:

Z Limy d. 11 Września 1823.

Mości Panie! Na nalegaiące żądanie Kongressu i władz Peru udałem się tu. Kongres nadał mi uchwałą swoią nieograniczoną władzę, którey użyię na uratowanie kraiu. — Z ukontentowaniem dowiedziałem się, że WPan od rządu kraiu tego odebrałeś pełnomocnictwo

do zaciągnienia w Londynie pożyczki i z naywiększą pociechą zapewnić WPana mogę, iż działania woienne w Peru prowadzone są szypko, z tęgością i systematycznie. Zródła skarbowe przybiorą zatem inną postać i kray będzie w stanie obowiązków swoich ścisło i w czasie dopełniać. — Opanowanie powiatu Guzmanga, w którym znayduią się kopalnie, będzie niesk ończenie korzystnem, i to działanie rozpocznie się od dnia dzisieyszego w dni 30, którym sam kierować będę. Gdy dobro południowey Ameryki iest naypierwszym celem, przeto poczytuię za moy obowiązek nie opuszczenia dopoty Peru, poki nie będzie zupełnie od nieprzyiaciół oczyszczonem. — P. Rafał Revenga, pełnomocny Minister Kolumbii, znayduie się teraz w Londynie. Zechciey się WPan z nim porozumieć, a będzie WPanu, ile w iego iest mocy, dopomagał dla dopięcia ważnego poselstwa. Jest to tylko przyiacielska rada, która nieogranicza ani pełnomocnictw, któremi iesteś od tuteyszego rządu opatrzony, ani niepodległości, z iaką masz poselstwa swoiego dopełnić. — Mogę WPana bez zwiedzenia zapewnić, że skoro dostaniemy pomocy pieniężney, którey przez pożyczkę szukamy, Peru będzie w krótce wolnem i wierzyciele iego dostateczne mieć będą bezpieczeństwo. — Zostaię, &c.

(Pod:) *Boliwar.*

Od granic Tureckich d. 5 Lutego.

Lord Biron trzyma przy sobie wielu uczonych i officerów, którzy sprawie Greków wielkie czynią przysługi. Utrzymuie się własnemi pieniądzmi i ma zamiar wydawania w nayludnieyszych okolicach Grecyi dwóch pism.

Oblężenie Missolungi i wyspy Anatolikon przez Baszę Skodra trwało 59 dni. Przeciw tey wyspie 20 000 oblegaiącego woyska czyniło naywiększe natężenia i nadaremnie 3060 kul do niey wystrzeliło. Grecka osada, składaiąca się po większey części z mieszkańcow wyspy, nie wynosiła iak 500 ludzi. Szczęśliwy traf zdarzył, iż pierwsza kula wpadła do kościoła S. Archanioła, i padaiąc na ziemię wydobyła wodę słodką. Idąc za iey śladem odkryto zaniedbaną studnią. Zdarzenie to zapobiegło nietylko dokuczaiącemu niedostatkowi wody, ale nadto uważano go za znak Opatrzności wspierania dobrey sprawy i pomnożyło odwagę w mieszkańcach. Nieprzyiaciel zniszczył w okolicy 7000 drzew oliwnych a w Anatolikon wiele domów zburzył; lecz za te i podobne straty czuią się Grecy przez zwycięztwo i utrzymanie się aż nadto bydź wynagrodzonemi. Basza Skodry w spiesznym ustępie zostawił wiele taborów i ammunicyi, i oddział iego woyska w wąwozach Valtos o mało zupełnie zniszczony nie został.

W tey chwili nadeszła wiadomość, że Jussuf Basza, dowódca w Patras, rozpoczął układy o poddanie tey twierdzy. Z początku żądał Xże Maurokordato, aby osada Turecka poddała się na łaskę.

Z Szwaycaryi d. 15 Lutego.

Zgromadzenie Kantonu Berneńskiego wzięło się znowu d. 2 i 3 Lutego do roztrząsania proiektu Xięgi ustaw cywilnych. Naydłużey zabawiono się nad pierwszym rozdziałem o prawach małżeńskich.

W Bernie zebrano znaczne składki na założenie instytutu dla dziewcząt głucho-niemych. Dyrekcyia tego nowego zakładu dziękuiąc publiczności, zapewnia, iż odpowie iey zaufaniu.

DODATEK DO № 18. GAZETY KRAKOWSKIEY

z KRAKOWA DNIA 3 MARCA 1824 ROKU we ŚRODĘ.

— *Z Krakowa.* —

Towarzystwo Dobroczynności postępuiąc w porządku działan swoich od zawiązku swego istnienia każdego roku przez zbiór ofiar w rozmaitych effektach i kosztownościach sprawiło Szanowney Publiczności zabawę, w połączeniu takowey z korzyścią dla Ubogich. Teraz równie zaopatrzone toż Towarzystwo dostateczną liczbą pięknych sprzętów z szczodrobliwości obywatelskiey, ma zaszczyt zawiadomić Szanowną Publiczność, iż na ciągnienie Loteryi tego rodzaiu w Sali W. Knotza przy dobraney muzyce i oświeceniu wyznaczony został dzień szósty Marca, to iest w następuiącą Sobotę r. b. o godzinie 7mey w wieczór. Na którą to zabawę Towarzystwo Dobroczynności Szanowną Publiczność zaprasza.

Cena wnieyścia do Sali Złp. 1.
Los na Loterye kosztuie — 3.
W Krakowie d. 1go Marca 1824.

Nikorowicz,
Prezyduiący T. D.

O plamach na Słońcu.

Plamy na słońcu są to czarne nieforemne urywki, daiące się niekiedy widzieć tu i owdzie rozrzucone po iego pozorney tarczy, otoczone nayczęściey *przedcieniem*, a ten ostatni częściami iaśnieyszemi od reszty słońca, w środku których rodzą się i giną. Plamy te postrzeżone raz pierwszy w r. 1611 przez *Scheiner* Jezuitę i *Galilleusza*, uległe są wielkim odmianom: Scheiner widział jednę z nich zmieniaiącą formę, wzrastaiącą, zmnieyszaiącą się, zamieniaiącą w przedcień, i nakoniec całkiem niknącą. *De la Hire* uważał także ginące plamy na pozorney tarczy słońca (*Mem:* 1702 p. 137.) W r. 1812 dnia 23 Czerwca o godzinie 9 rano, oglądaiąc pilnie przez Teleskop tarczę słońca, nie znaleziono nayma nieyszey plamy; tegoż dnia o godzinie 3 popołudniu, za pierwszym rzutem oka dała się widzieć znaczna podługowata, blisko na samym środku tarczy, rozciągaiąca się od południa ku północy, i obeymuiąca przeszło 25 sekund łuku' koła, która co dzień odmieniaiąc figurę, rozsypuiąc się po tarczy i drobnieiąc w kil-

ka dni znikła (*Cahiers des Obser: Astr: 1812 a Wilna.*) Pokazuią się iednak na słońcu plamy trwaiące na niem niekiedy do kilku miesięcy (*Cassini Elem. d' Astr: p. 81*) jawienie się tych plam iest także bardzo niestateczne, od ich odkrycia to iest od roku 1611 niebyło prawie żadnego dnia, w którymby iakieykolwiek na słońcu nieznaeziono plamy, bo nayczęściey były one w wielkiey liczbie, gdyż Scheiner w iednym dniu narachował ich przeszło 50. Następnych lat stawały się co raz rzadszemi: od roku 1650 do 1670, obserwowano tylko dwie i to w bardzo krótkim czasie (*Cassini p. 82*) od r. 1695 do 1700 żadney niewidziano: od 1700 do 1710, ciągle dzienniki Astronomiczne o nich wspominaią; w r. 1710, była iedna, w 1711 i 1712, niepostrzeżono żadney; w 1713 iednąc w Mięsiącu Maiu (*Mem. Acad.* 1713) Od tego czasu prawie co dzień pokrywało się słońce plamami. *Cassini* powiada w 1740 (*Elem. d'Astr p.* 82) „są one teraz częste a co ieszcze w wielkiey liczbie„ od 1749 do 1771 ziawiały się ciągle i dosyć znaczne (*De la Lande. Astr:* § 3131) Na początku tego wieku niebardzo ich było wiele, od roku prawie 1806 do 1812 słońce świeciło czyste (*Cahiers des Obser. a Wilna.*) Od 1812 co rok częsciey, i co raz większe ukazywać się zaczęły, lecz nayznacznievsze jakie tylko w ciągu tych trzech lat widzieć się dały, ziawiły się w 1815 dnia 14 Czerwca będąc większe od ziemi przeszło ośsto tysięcy razy (*Dzien: Wileń r.* 1815.) W Krakowie na słońcu czysto świecącem od dnia 1 Października, pokazała się plama na brzegu iego wschodnim d. 2 Grudnia 1823 w wielkości przeszło tysiąc razy większey od ziemi, posuwaiąc się ku brzegowi zachodniemu znikła d. 10; następnie pokazała się d. 5 Stycznia 1824 trwaiąc do d. 10, od tey epoki słońce w dniach pogodnych swieci czyste naymnieyszą nieskalane plamą (*Dzien: Obser: Astr: i Meteor: r.* 1823, 1824 *Krakow.*)

O Naturze tych plam różne były zdania: jedni ie brali za bryły obracaiące się około Słońca. (*) *Heweliusz* i *Galilleusz* utrzymywali, iż powstaią z dymów, obłoków albo piany, zrodzonych na powierzchni słońca i pływaiących po oceanie materyi subtelney i płynney (*Selen. p.* 8.) *De la Hire* powiada (*Histoire Acad.* 1700 p. 118. *Mem.* 1702 p. 133), że iądro czyli środek słonca składa się z massy twardey zsiadłey; massa ta naieżona górami i rożnemi nierównościami iest zatopioną i oblaną na około ognistą materyą słonca nakształt atmosfery, która przez swóy ruch czyli wzdymanie się i opadanie (*flux et reflux*) spada niekiedy bardzo nisko, przez co wierzchołki wyniosłych gór i znaczne odsypiska massy twardey, sterczące nad powierzchnią tey ognistey Atmosfery, formuią plamy. Lecz naysprawiedliwiey wyraził *Laplace* (*Expo. du Syst. du monde p.* 12) „La nature des taches est encore ignorée.„

Krom tego plamy te odkryły nam ważny fenomen w świecie powszechnym, fenomen biegu wirowego słońca, którym obraca się około siebie samego w przeciągu 25 dni i 12 godzin. —

Wincenty Karczewski
Adjunkt Obser. Astr.

(*) *Tarde* nazywa te bryły *Sydera Borbonia; Maupertius* zaś *Sydera Austriaca* Hevellii Selem. p. 83.)

Z Chrystyanii d. 9 Lutego.

Dziś nastąpiło z zwykłemi uroczystościami otworzenie posiedzeń Seymu

J.W. Wielkorządca, Hr. Sandels od zytał następuiącą mowę Królewską:

„ Kardynalne prawo, w moc którego zwołanemi iesteście na Seym zwyczayny, wskazuie każdemu z was obowiązki i prawa. Lud iednak bardziey po miłości oyczyzny i rzetelnych uczuciach swych Reprezentantów oczekuie wewnętrzney swey spokoyności i poszanowania zewnątrz, niż po obowiązkach, ktore prawo na nich wkłada. Jakoż na owczas tylko uzywać może dobroczynnych skutków swey konstytucyi, gdy między iego deputowanemi i Zwierzchnikiem kraiu zupełna zachodzi zgodność. Pod tak szczęśliwą wróżbę daię Wam moie Królewskie pozdrowienie i otwieram dziś Wasze posiedzenia. — Z opisu położenia państwa, który Wam udzielony zostanie, poznacie zbawienne skutki, które położone przez zeszły Seym w rządzie zaufanie zrządziło. Powiększyło się rolnictwo i handel. Nowe związkowe drogi przyczyniły się do pomyslności obu kraiów. Skarb tak dobrze był administrowany, iż nie miałem potrzeby uciekania się do zapewnioney mi w banku pożyczki, i polityczne obowiązki, któreśmy względem Danii przyięli, zostały na podstawie, którą Seym w r. 1821 oznaczył, uskutecznione. — Wypada nam ieszcze towarzyski nasz związek ulepszyć. Naradzać się więc będziecie nad podanemi przeszłemu Seymowi propozycyiami. Względem ich użytku odwołuię się do przekonania każdego. Oycowski rząd stara się oświecić obywateli i zostawia im uznanie potrzeby środków, które podaie. Na poboiowisku udzielna wola dowodcy musi bydź natychmiast dopełnioną; ale w nadaniu narodom konstytucyynych ustaw inna zachodzi okoliczność. Przez spokoyność tylko, rozwagę, usunięcie prywatnego interessu i w swoim czasie obiawienie własney woli, potrafią ludzie nadać sobie stosowne do mieyscowości i charakteru instytucyie. Zgoda iest głównym warunkiem, który doprowadzić może rzeczy do szczęśliwego wypadku. Urządzenie kraiu zawierać powinno zupełną równowagę między Monarchą i Zgromadzeniem prawodawczem. Ta równowaga iest istotną podporą wzaiemnego zaufania, które kardynalne nasze prawo przepisuie, i lud, który prawodawcom swoim udziela prawo czynienia propozycyy, żąda razem, aby będący na iego czele Monarcha z swey strony ustawy, które sa słuszne i użyteczne uzna sankcyionował. Muszę więc powtórzyć słowa, które wyrzekłem przy zakończeniu Seymu r. 1821. „ że Wam rozmaite propozycyie do zmiany konstytucyi po dokładnem tylko rozważeniu moich obowiązków i potrzeb narodu kazałem podać. Waszą iest rzeczą rozważyć ich użyteczność. (Tu wymienione są proponowane zmiany.) — Zamiar połączenia syna moiego z Xiężniczką Jozefiną Maxymilianą Eugenią Leuchtenberg, który udzieliłem ostatniemu nadzwyczaynemu Seymowi, doszedł do skutku. Zaślubienie nastąpiło d. 19 Czerwca w roku zeszłym w obecności Stanów Szwedzkich i wyznaczoney od Seymu Norwegskiego deputacyi. — Stosunki nasze z wszystkiemi Mocarstwami są przyiacielskie i używamy ciągle szczęśliwego wpływu neutralności i pokoiu. Usiłowaniem moim iest zapewnienia ich trwałości.

Dnia 1 i 2 Marce 1824 r.

Cena Zbóż różnego gatunku na Targu w Krakowie sprzedawanych.

Korzec	1. Zł. gr.	2. Zł. gr.	3. Zł. gr.	4. Zł. gr.
— *Pszenicy*	12 —	11 15	11 —	10 20
— *Zyta*	8 —	7 15	7 —	6 —
— *Jęczmienia*	6 —	5 15	5 —	4 15
— *Owsa*	3 —	24 —	3 18	— —
— *Jagieł*	18 —	17 —	16 —	15 —
— *Grochu*	8 15	8 —	7 15	7 —
— *Rzepaku*	21 —	20 —	19 —	18 —

W Gdańsku dnia 20 Lutego.

Łaszt 30 Korcy wynoszący.

Pszenicy	od Złp.	540	do	720.
Żyta	— —	300	—	330.
Jęczmienia	— —	240	—	258.
Owsa	— —	180	—	198
Grochu	— —	330	—	360.

LOTERYIA KRAIOWA.

W 75 Ciągnieniu dnia 3 Marca r. b. w przytomności osób od Rządu do tego wyznaczonych, wyciągnięte z koła zostały Numera następuiące:

21. 83. 7. 49. 19.

Przyszłe 76 Ciągnienie dnia 11 Marca r. b. przypada.

TEATR NARODOWY.

Jutro we Czwartek d. 4 b. m. dany będzie po raz pierwszy przez Spiewaków Włoskich połączonych z Artystami Polskiemi akt 1wszy wielkiey nowey Opery z Muzyką Paisiella, pod nazwiskiem: *Re Theodoro in Venezia* to iest: *Król Teodor w Wenecyi.* Którą poprzedzi wznowiona arcy zabawna Komedya w 1 akcie, z francuzkiego przetłómaczona pod nazwiskiem: *Nienawiść Kobiet.*

W Niedzielę d. 7 b. m. daną będzie Komedya w 5 aktach, dod nazwiskiem: *Nienawiść Ludzi i żal.*

W następuiący Wtorek d. 9 Marca, na benefis Maryi Fiszerowey daną będzie po raz pierwszy nigdy tu niewidziana Komedya z francuzkiego Pana de Beaumarchais przetłomaczona przez F. Zabłockiego w 5 aktach, pod nazwiskiem: *Dzień pusty*, czyli *Wesele Figara.*

Ostrzeżenie względem Obligu.

Podpisana przed Notaryuszem publicznym w Powiecie Skalbmierskim, w Woiewodztwie Krakowskiem, d. 5 Września 1820 podpisała na rzecz Ur. Antoniego Ferdynanda Ziebrowskiego, Obywatela W. M. Krakowa, na 6375 Złp. Oblig. Gdy w r. 1823 w miesiącu Sierpniu rozpoczęła się w Trybunale pierwszey Instancyi Woiewodztwa Krakowskiego sprawa o wzaiemne pretensyie, tak z tego obligu iako i innych źrodeł pochodzące, przeto podpisana z Komorowskich Bieszyńska, Daniela Bieszyńskiego Dobr Łapszowa w Powiecie Skalbmierskim Małżonka ostrzega, aby nikt bez narażenia się na stratę, dopóki ro-poczęty spór nie będzie ukończony, takowego obligu nie nabywał.

W Łapszowie d. 24 Lutego 1824.

Anna z Komorowskich Bieszyńska.

DONIESIENIA.

W dniu 4 Marca r. b. 1824 od godziny 9 ranney, zaś popołudniu od godziny 3 i dnie następne, w tychże samych godzinach odbywać się będzie dalsza kontynuacya Licytacyi prætiosów iako to: Sreber i Kleynotów, w Kamienicy przy Ulicy Rożaney pod L. 614 w Krakowie położoney, oraz wydzierżawienie przychodów teyże Kamienicy na rok ieden, dwa, a nawet trzy według woli zgłaszaiących się Amatorów, którzy w vadium Złp. 60 zaopatrzyć się winni, a warunki Licytacyi każdego czasu u podpisanego Komornika przeyźrzeć mogą, zaś w dniu 9 Marca 1824 r. o godzinie 9 ranney, na Kleparzu przy Krakowie pod L. 17, Zegaru stołowego, Komód, Szaf, Obrazów &c. — Chęć zatym licytować maiących, na mieysce i czas oznaczony podpisany Komornik zaprasza. — W Krakowie d. 2 Marca 1824 r.

Teodor Jaworski, Kom. Sąd.

Podpisany Fabrykant approbowanego tu przez W. Markowskiego Professora Chemii w Uniwersytecie Krakowskim Szuwaksu i Mydła do wywabiania wszelkich plam z iakiey bądź materyi, dziękuie Prześwietney Publiczności za położoną w iego fabrykatach ufność, na których nikt się pewnie niezawiodł, i donosi, iż zabawi tu tylko do 7 Marca r. b. Ktoby więc sobie ieszcze życzył nabydź bądź Szuwaksu, bądź mydła na plamy, lub recepty na Szuwaks dostać tego wszystkiego może do wzmiankowanego dnia za umiarkowaną cenę w iego mieszkaniu na Stradomiu pod Nr. 1.

P. Goldszmit.